लेऽपि च दृश्यते। गीतज्ञो यदि गीतेन नाप्नोति परमं पदम्। रुद्रस्यानुचरो भूत्वा तेनैव सह मोदते। गीतेन हरिणा रङ्गं प्राप्नुवन्त्यपि पन्नगाः। वनादायान्ति फणिनः शिखयो न रुदन्ति च। हृदि चमत्कृतये जिनतः परं फणिवरोऽन्यतरो वत पञ्चमः। अपि लता यदवाप मदालसां मधुरगीतवशीकृतशङ्करः। परमानन्दविवर्द्धनमभिमतफलं वशीकरणम्। सकलजनचित्तहरणं विमुक्तिबीजं परं गीतम्"। "गुह्यशालनसङ्कीर्णभेदाद्गीतं त्रिधा मतम्। एला साद्यभवा सपाठकर तत् पञ्चतानेश्वरः कैराते स्वरचक्रपालविजया पत्रं त्रिमङ्गिन्या। टेङ्कावर्णसरःपुटौ द्विपदिका सुक्ता-वलीमाङ्कालम्बोदण्डकवर्त्तनीति कथिताः शुद्धाश्च ते विंशतिः" सङ्गीतदा०। एलादीनामेतेषां विंशति संख्यकानां प्रबन्धगीतानामङ्गानि षट् भवन्ति यथा "पदं तानो विरुदश्च तालः पाठः स्वरस्तथा। एलादीनां षड्ङ्गानि कथितानि विरिञ्चिना। पौनरुक्त्यं न देशीये गीते दोषोऽभिजायते। शीघ्रोच्चारेण वर्णानां तथा चैव प्रसारणे। लिङ्गान्यत्वे विसन्धौ च संयुक्ताक्षरमोक्षणे। परिवर्त्ते ऽक्षराणाञ्च सुखदोषव्यतिक्रमे"। शालगसूत्रं यथा "ध्रुवकोमण्डकश्चैव प्रतिमण्डोनिसारुकः। वासकः प्रतिलाभश्च तथान्या चैकतालिका। यतिश्च भ्रमरि स्वेति शालगं सूत्रमीरितम्"। सङ्कीर्णसूत्रं यथा "चैत्रोमङ्गलकस्तथा न गणिका चर्चातिनाटोच्चवी दोहा स्याद्दुडुलयागुरुवलो गीता च गोविस्तथा। हेम्नो कोयय कारिका त्रिपदिकेत्येतानि कामद्विपा संक्षेपेण चतुर्दश प्रकटितान्यत्राधमानि क्रमात्" सङ्गीतदा०। अधिकम् उक्तोपशब्दे १२७३ पृ० द्रष्टव्यम्। स्वार्थे क तत्रार्थे "काव्यालापाश्च ये केचित् गीतकान्यखिलानि च। शब्दमूर्त्तिधरस्यैते विष्णोरंशा महात्मनः" अग्निपु०। कर्म्मणि क्त। २शब्दिते मेदि०। ३स्तुते ४गानकर्म्मणि कृतगाने त्रि०। "गीता सुगीता कर्त्तव्या" गानशब्दे उदा०।

गीतगोविन्द पु० गीतोगोविन्दोऽत्र। जयदेवकृते श्रीकृष्णचरितख्यापके द्वादशसर्गात्मके ग्रन्थभेदे। "यच्छृङ्गारविवेकतत्त्वमपि सत्काव्येषु लीलायितम् तत्सर्वं जयदेवपण्डितकवेः कृष्णैकतानात्मनः। सानन्दाः परिशोधयन्तु सुधियः श्रीगीतगोविन्दितः" गीतगो०।

गीतप्रिय त्रि० गीतं प्रियमस्य। १गानरक्ते २महादेवे पु० ३कुमारानुगतमातृकाभेदे स्त्री। "गीतप्रिया च कल्याणी रुद्ररोमाऽमिताशना" भा० शल्य० ४६ अ० मातृगणोक्तौ।

गीतमोदिन् त्रि० गीतेन मोदते मुद-णिनि। १गीतेनामोदकर्त्तरि स्त्रियां ङीप्। २किन्नरे पु० शब्दर०।

गीता स्त्री गै-कर्म्मणि क्त। १गुरुशिष्यकल्पनया आत्मविद्योपदेशात्मके कथाविशेषे सा च भगवद्गीतारामगीतादिभेदात् बहुला किन्तु भगवद्गीतायामेव प्रसिद्धिः। "गीता सुगीता कर्त्तव्या किमन्यैः शास्त्रविस्तरैः। या स्वयं पद्मनाभस्य मुखपद्मात् विनिःसृतेति" श्रीधरस्वामिधृतवचनम्। प्रसिद्ध गीतायास्तात्पर्य्यादि नीलकण्ठेन समर्थ्यते यथा "भारते सर्ववेदार्थो, भारतार्थश्च कृत्स्नशः। गीतायामस्ति, तेनेयं सर्वशास्त्रमयी मता। कर्म्मोपासिज्ञानभेदैः शास्त्रं काण्डत्रयात्मकम् भक्तिस्तूपासनाकाण्डात्तृतीयात्रातिरिच्यते। तदेव ब्रह्म त्वं विद्धि नेदं यत्तदुपासते। इति श्रुत्यैव वेद्यस्य ह्युपास्यादन्यतेरिता। इयमष्टादशाध्यायी क्रमात् षट्कत्रिकेण हि। कर्म्मोपासिज्ञानकाण्डत्रितयात्मा निगद्यते"। मधुसूदनसरस्वतीभिस्तु गीतागूढार्थदीपिकायां तत्प्रयोजनादिकं विस्तरेण दर्शितं यथा

सहेतुकस्य संसारस्यात्यन्तोपरमात्मकम्। परं निःश्रेयसं गीताशास्त्रस्योक्तं प्रयोजनम्। सच्चिदानन्दरूपन्तत् पूर्णं विष्णोः परं पदम्। यत्प्राप्तये समारब्धाः वेदाः काण्डत्रयात्मकाः। कर्म्मोपासिस्तथा ज्ञानमिति काण्डत्रयं क्रमात्। तद्रूपाष्टादशाध्यायी गीता काण्डत्रयात्मिका। एकत्रैकेन षट्केन काण्डमत्रोपलक्षयेत्। कर्म्मनिष्ठाज्ञाननिष्ठे कथिते प्रथमान्ययोः। यतः सङ्कल्पे नास्ति तयोरतिविरोधतः। भगवद्भक्तिनिष्ठा तु मध्यमे परिकीर्त्तिता। उभयानुगता सा हि सर्वविज्ञापनोदिनी। कर्म्मिश्रा च शुद्धा च ज्ञानमिश्रा च सा त्रिधा। तत्र तु प्रथमे काण्डे कर्म्म तत्त्यागवर्णनात्। त्वंपदार्थो विशुद्धात्मा सोपपत्तिर्निरूप्यते। द्वितीये भगवद्भक्तिनिष्ठावर्णनया ततः। भगवान् परमानन्दस्तत्पदार्थोऽवधार्य्यते। तृतीये तु तयोरैक्यं वाक्यार्थो वर्ण्यते स्फुटम्। एवमत्र काण्डानां संबन्धोऽस्ति परस्परम्। प्रत्यध्यायं विशेषन्तु तत्रतत्रैव वक्ष्यते। मुक्तिसाधनपर्वेदं शास्त्रार्थत्वेन कथ्यते। निष्कामकर्म्मानुष्ठानं त्यागात् काम्यनिषिद्धयोः। तत्रापि परमोधर्मो जपस्तुत्यादिकं हरेः। क्षीणपापस्य चित्तस्य विवेके योग्यता यदा। नित्यानित्यविवेकस्तु जायते सुदृढ़ा तदा। इहामुत्रार्थ